

MINISTERSTWO RODZINY,
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Warszawa, dnia 31.08. 2016 r.

Elżbieta Bojanowska
Podsekretarz Stanu

DPS.I.053.520.2016.AP

DDP.II.053.37.2.2016.NK

Pan/Pani składający petycję

Zawiadomienie o sposobie załatwienia petycji

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej po rozpatrzeniu petycji dotyczącej wprowadzenia zmian w ustawie o rencie socjalnej i w ustawie o świadczeniach rodzinnych w zakresie:

- podwyższenia kwoty renty socjalnej i zasiłku pielęgnacyjnego,
- zniesienia limitów zarobkowania do rent socjalnych,

zarejestrowanej jako petycja wielokrotna nr 34, działając na podstawie art. 13 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. poz. 1195), informuje.

Autorzy petycji wnoszą o:

1. Podwyższenie kwoty renty socjalnej do 100 % kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, a docelowo ustanowienie kwoty renty socjalnej dla osoby niepełnosprawnej w stopniu znacznym, niezdolnej do samodzielnej egzystencji, na poziomie równowartości kwoty minimum socjalnego obliczonego dla gospodarstwa z osobą niepełnosprawną;
2. Podwyższenie kwoty zasiłku pielęgnacyjnego do równowartości kwoty dodatku pielęgnacyjnego;
3. Coroczną waloryzację obu kwot;
4. Zniesienie limitów zarobkowania do rent socjalnych poprzez uchylenie art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej.

Odnosząc się do zgłoszonych postulatów wyjaśniam, iż przepisy dotyczące zasad wypłaty renty socjalnej określa ustawa z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2013 r., poz. 982 j.t. z późn. zm.). Świadczenie to przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18. roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Całkowicie niezdolną do pracy - w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych - jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Zgodnie z art. 5 powołanej ustawy o rencie socjalnej - ustalenia całkowitej niezdolności do pracy lekarz orzecznik ZUS dokonuje na zasadach i w trybie określonym w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Odpowiadając na postulat zwiększenia kwoty renty socjalnej należy po pierwsze wyjaśnić charakter świadczenia jakim jest renta socjalna. I tak, należy zauważyć, iż renta socjalna jest świadczeniem obligatoryjnym, ciągłym i zabezpieczającym, a jej celem jest kompensowanie braku możliwości nabycia uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego ze względu na to, że całkowita niezdolność do pracy powstała przed wejściem na rynek pracy. Renta socjalna jest świadczeniem wypłacanym z systemu zabezpieczenia społecznego w całości finansowanym z budżetu państwa.

Ustalając wysokość renty socjalnej ustawodawca odniósł się do procentowej kwoty (84 %) najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z uwagi na zbliżony charakter tych świadczeń tj. rekompensata braku możliwości podjęcia pracy i zabezpieczenie egzystencji. Osobom niepełnosprawnym zatem zagwarantowane zostało prawo do stałego świadczenia. W odpowiedzi na stwierdzenie, iż renta socjalna zmusza osoby niepełnosprawne do egzystowania na poziomie minimum socjalnego i to minimum obliczonego bez uwzględnienia zwiększonych potrzeb podstawowych Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej jeszcze raz zwraca uwagę na cel renty socjalnej jakim jest rekompensata braku możliwości podjęcia pracy. Renta socjalna nie może zaspokajać wszystkich usprawiedliwionych potrzeb osób niepełnosprawnych. W ocenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej sytuacja materialna rencistów socjalnych nie odbiega od sytuacji materialnej innych osób niepełnosprawnych.

W pierwszym miejscu należy podnieść, iż renta socjalna nie jest świadczeniem uzależnionym od dochodu, nie obowiązują tu bowiem kryteria dochodowe, tak jak w przypadku świadczeń z pomocy społecznej.

Renciści socjalni mają prawo również ubiegać się o przyznawane bez kryterium dochodowego zasiłki pielęgnacyjne (153 zł) na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 r., poz. 115 z późn. zm.), o dodatki mieszkaniowe, o jakich mowa w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2013 r., poz. 966 z późn. zm.) oraz dodatki energetyczne na podstawie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (Dz. U. z 2012 r., poz. 1059 z późn. zm.). Ponadto w szczególnie uzasadnionych przypadkach rencista socjalny może ubiegać się o specjalny zasiłek celowy z pomocy społecznej, w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Warto zauważyć, że osoby pobierające rentę socjalną w większości nigdy nie osiągają samodzielności życiowej, mimo ukończenia 18 roku życia nadal zamieszkują z rodzicami lub też przebywają wiele lat w instytucjonalnych formach opieki, najczęściej w domach pomocy społecznej. Renta socjalna jest zatem wkładem osoby niepełnosprawnej w budżet domowy dając jej jednocześnie poczucie godności, a do pewnego stopnia także niezależności.

Wskazane powyżej przesłanki nabycia prawa do renty socjalnej oznaczają, że renta przeznaczona jest dla osób, które z powodu wcześniej powstałej niezdolności do pracy nie miały możliwości podjęcia pracy zawodowej i nabycia własnych uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy, a często nawet zdobycia jakichkolwiek kwalifikacji zawodowych. Świadczenie to jest wyrazem szczególnej troski państwa o takie osoby.

Jednocześnie podwyższenie kwoty tego świadczenia zgodnie z postulatami zawartymi w ww. petycji jest w chwili obecnej niemożliwe, gdyż obciążałoby nadmiernie budżet państwa.

Odpowiadając na postulat zniesienia limitów zarobkowania do rent socjalnych poprzez uchylenie art. 10 ust. 6 ustawy o rencie socjalnej wyjaśniam, że zgodnie z tym przepisem prawo do renty socjalnej zawieszają się za miesiąc, w którym zostały osiągnięte przychody w łącznej kwocie wyższej niż 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego do celów emerytalnych. Od dnia 1 czerwca br. zawieszenie następuje przy kwocie przychodów wyższej od 2 927,10 zł.

Zawieszenie prawa do renty socjalnej trwa jedynie przez okres osiągania tych przychodów. W razie zaprzestania uzyskiwania przychodów prawo do renty socjalnej podlega przywróceniu. Osoba, której stan zdrowia pozwala na uzyskiwanie wyższych dochodów z tytułu pracy, może więc podjąć pracę bez obawy, że w przyszłości nie będzie mogła powrócić do świadczenia (jeśli oczywiście orzeczenie o niezdolności do pracy zachowa swoją ważność).

W zakresie postulatu podwyższenia kwoty zasiłku pielęgnacyjnego wyjaśniam, że w myśl art. 18 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2015 poz. 114, z późn. zm.) kwoty kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych oraz kwoty poszczególnych świadczeń, a więc także kwota zasiłku pielęgnacyjnego, podlegają weryfikacji co 3 lata. Ostatnia weryfikacja miała miejsce 1 listopada 2015 r.

W związku z powyższym, w ramach przypadającej w 2015 r. weryfikacji kwot świadczeń rodzinnych i kryteriów dochodowych uprawniających do świadczeń rodzinnych, Rada Ministrów dokonała znaczących zmian wysokości świadczeń rodzinnych oraz progów dochodowych. Jednakże z uwagi na trudną sytuację budżetową i wydatki na podwyższenie wysokości zasiłków rodzinnych, niektórych dodatków do zasiłków rodzinnych i kryteriów dochodowych, wysokość pozostałych świadczeń rodzinnych, w tym także zasiłku pielęgnacyjnego (jego aktualna wysokość to 153 zł), pozostały niezmiennie.

Zgodnie z wyżej wymienionymi przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych, w obecnym stanie prawnym, kolejna weryfikacja kwot świadczeń rodzinnych, a więc także kwoty zasiłku pielęgnacyjnego, przewidziana jest na 1 listopada 2018 r. i wówczas Rada Ministrów podejmie decyzję o jej zakresie.

Istotnym jest, że weryfikacja nie oznacza obowiązkowego podwyższenia wysokości poszczególnych świadczeń rodzinnych. W zależności od sytuacji budżetowej, kwoty poszczególnych świadczeń rodzinnych, w tym także kwota zasiłku pielęgnacyjnego, może pozostać na dotychczasowym poziomie.

Dodatkowo informuję, w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prowadzone są obecnie analizy możliwych do wprowadzenia zmian w systemie wsparcia osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz opiekunów osób niepełnosprawnych. W toku prowadzonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej prac analizowane są wszystkie postulaty i propozycje rozwiązań, w tym również zgłaszane przez środowiska skupiające osoby niepełnosprawne oraz opiekunów osób niepełnosprawnych w zakresie

należącym do Ministerstwa, w szczególności w zakresie realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r, sygn. akt K 38/13.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że przedstawiciele Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej będą brali udział również w pracach międzyresortowego zespołu ds. osób niepełnosprawnych, którego powołanie zapowiedziała Pani Premier Beata Szydło. W skład zespołu wejdą również m.in. przedstawiciele resortów zdrowia i edukacji. Celem zespołu będzie wypracowanie kompleksowych rozwiązań wsparcia niepełnosprawnych od momentu urodzenia aż po starość. Integracja działań pozwoli na zbudowanie spójnej i długofalowej polityki wsparcia osób niepełnosprawnych oraz ich rodzin i opiekunów, którzy często muszą zrezygnować z pracy, aby zająć się bliskim.

Niemniej, wskazanie zakresu ewentualnych zmian i rozwiązań systemowych nie jest możliwe na tak wczesnym etapie ww. prac.

Ponadto uprzejmie informuję, że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej przygotowało projekt nowelizacji ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wprowadzającej możliwość nabycia prawa do zasiłku dla bezrobotnych lub świadczenia przedemerytalnego przez byłych opiekunów osób niepełnosprawnych, którzy utracili prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna z powodu śmierci osoby niepełnosprawnej nad którą opieka była sprawowana. Projekt ten został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 26 lipca br. i skierowany do dalszych prac w Sejmie.

Niezależnie od powyższych prac należy wskazać, że Senat RP podjął inicjatywę ustawodawczą mającą na celu realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 listopada 2014 r. sygn. akt SK 7/11. W tym celu został przygotowany przez Komisję Ustawodawczą Senatu RP projekt ustawy o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Powyższa ustawa została uchwalona przez Sejm i wejdzie w życie 1 stycznia 2017 r.

Dzięki zmianom wprowadzonym ww. ustawą, w rodzinach, w których wychowywana jest więcej niż jedna osoba niepełnosprawna, więcej niż jeden opiekun będzie mógł pobierać świadczenie opiekuńcze z tytułu opieki nad osobą niepełnosprawną. W szczególności, jeśli w jednej rodzinie jest np. dwoje dzieci niepełnosprawnych, każdy z rodziców będzie mógł otrzymywać świadczenie pielęgnacyjne z tytułu zakończenia aktywności zawodowej spowodowanego koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem.

Jednocześnie należy podkreślić, że rodziny, w których wychowywane jest dziecko niepełnosprawne są traktowane preferencyjnie w ramach Programu „Rodzina 500+”. Zgodnie z art. 5 ust 4 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016, poz. 195), jeśli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, kryterium dochodowe uprawniające do świadczenia wychowawczego na pierwsze dziecko wynosi 1200 zł, a więc jest ono o 50% wyższe niż w przypadku rodzin, w których nie jest wychowywane dziecko niepełnosprawne.

PODSEKRETAŃSTWO
PODSEKRETAŃSTWA

e. Bojanowska
Elżbieta Bojanowska